

komt voor De Groene Kikker (veel); de Bruine Kikker (minder doch wel veel); de Groote Pad (niet veel). Ook moet er het Vuurpadje voorkomen, volgens één onzer burens, doch dit zal wel een ontsnapt exemplaar uit mijn terrarium zijn.

Utrecht.

A. TEENSTRA.

De spreeuwen in Groningen. — In het Maartnummer van De Levende Natuur vraagt u opgave van de spreeuwenslaapplaatsen. Mag ik zoo vrij zijn in verband daarmee u het volgende mede te deelen?

De spreeuwen in deze omgeving gedragen zich als volgt: 's Zomers nestelen de meeste individuen op huizen onder de dakpannen. Zijn de jongen groot, dan verdwijnen de spreeuwen uit 't dorp en komen pas tegen den herfst, na den rui, op hun domicilie's terug. Naar gelang het jaargetijde voortschrijdt, steeds korter en meest in de morgenuren. 's Avonds verzamelen zij zich en gaan troepsgewijze → N.W. Zoo goed als ik heb kunnen vaststellen, slapen ze dan in de rietvelden langs het Reitdiep in de omgeving Zoutkamp, Ulrum etc. Hoewel er rietvelden veel dichter in de omgeving zijn, b.v. bij het Leekstermeer, zie ik nooit een troepje Z.O., doch steeds alle N., N.W. of W. trekken.

Zoodra de spreeuwen begin Januari terugkeeren, blijven ze slapen in Zuidhorn, in 't dorp, in de evergreens, sparren enz. van de tuinen. De troep groeit bij den dag en u begrijpt wat plezier men er mee kan beleven. Nu zijn de slaapplaatsen niet zoo ruim hier en daardoor vaak overbezet. Ik ken een groepje sparren (plm. 10 ex.), dat 's avonds naar schatting drieduizend spreeuwen herbergt en er dan in April en Mei allermiserabelst uitziet. Het troepje wordt medio April zeer klein, doordat vele paartjes bij hun nest blijven slapen. Toch huist er nog steeds een troepje vrijgezellen in de tuinen, totdat de jonge spreeuwen uitvliegen. Dan verdwijnen de spreeuwen weer volledig.

Den geheelen nacht door zingen al die duizenden spreeuwen het hoogste lied, zoodat het ver in den omtrek is te hooren. Lichte maan of donkere maan, storm of regen deert hen niet. Alleen de laatste winter kon de stemming drukken. Toen was trouwens 't troepje slapers zeer klein, want de meeste spreeuwen vonden een toevlucht onder pannen, in holten, onder kapschuren enz. Nu het weer wat zachter is geworden, is 't echter weer volop feest.

Zoo ongeveer is mijn oordeel over de spreeuw in deze streek. 'k Heb al een tiental jaren expes op de gedragingen van deze vogel gelet, omdat ik de spreeuw zoo buitengewoon interessant vind. Een verklaring voor de tweeërlei slaapplaats heb ik meenen te vinden in de omstandigheid, dat de klei in de herfst meer voedsel biedt en de zandgrond in 't voorjaar. De pluvieren en kieften trekken in den herfst ook meer over de klei dan over 't zand en veen, tenminste zoo oordeelen de pluvieren- (wilster-)vangers — en die kunnen het weten! Misschien vergis ik me in dezen en ligt de oorzaak hierin, dat in 't voorjaar 't meeste riet is afgesneden, zoodat de spreeuwen iets anders moeten zoeken.

Mag ik nog een vraag doen, die u misschien in De Levende Natuur wel eens beantwoordt? Hoe komt 't, dat je zoo veel spreeuweneieren vindt buiten het nest gelegd, maar zoo in den tuin, tusschen de spinazie of iets dergelijks? Ze zijn niet uit 't nest gevallen, maar gelegd op de plaats waar men ze vindt. Dat zie je toch van musschen nooit!

Zuidhorn.

JAC. BOUMA.

De spreeuwen. — Naar aanleiding van uw „Spreeuwenwolken” ben ik zoo vrij u er op attent te maken, dat het door u beschreven schouwspel elk jaar in den herfst is waar te nemen op het terrein van de Artillerie-Inrichtingen aan de Hembrug.

De afdeling munitiefabriek bestaat n.l. uit verschillende gebouwen, die om het uitgestrekte terrein verspreid zijn. Tusschen die gebouwen de boomen en boschjes, waar dan bijna geen plaats onbezet blijft.

Zoo tegen vier uur komen de eerste groepjes binnen en een half uur later zijn er duizenden bijeen. 't Is natuurlijk indrukwekkend. Na eenige dagen zien de boomen er uit of ze met witkalk besproeid zijn, terwijl later de grond op sommige plaatsen met een dikke laag mest is bedekt.

Behaive spreeuwen zijn er zooveel andere soorten vogels, die er zich thuis gevoelen en dat nog wel niettegenstaande het geratel van machinegeweren en de harde knallen bij

de verschillende proefnemingen. Merels vooral worden er veel aangetroffen, die lang niet altijd in boomen nestelen.

Meermalen heb ik ze op een of andere plaats hun nest zien bouwen, b.v. onder een dakgoot of op een wiel van een buiten gebruik gestelde lorrie, die op zijn kant tegen een muur stond bij een deur waar het personeel veel in en uit liep. Eenmaal zelfs in een open proevenloodsje, dit is een houten gebouwtje waar kleine munitie wordt beproefd. Alles dus trots gesis, geknal, vuur en rook. Allerhande soorten broedsels komen er jaarlijks terecht, waarvan de heer D. Reinders, de fabriekschef, u zeker in het voorjaar veel zou kunnen toonen, ook op het gebied van de flora. Hij toch weet de plaats van elk nest en houdt er als groot natuurvriend als het ware een wakend oog op, terwijl onder zijn leiding het terrein wordt beplant en onderhouden. Mij bracht het natuurschoon tenminste elk jaar opnieuw in verrukking en zal me, nu ik er niet meer werkzaam ben, nog lang bijblijven.

Amsterdam, 24 Maart 1928.

P. BEEMSTER.

Spreeuwen. — Op uw vraag naaar slaappleatsen van spreeuwen deel ik u mede, dat er thans elken avond boven het Molenvan bij Saasfeld van 6 tot 6 $\frac{1}{4}$ uur een zeer groote spreeuwenwolk gevormd wordt, die plm. 10 minuten blijft zweven en dan omstreeks half zeven in het riet valt.

Hengelo.

SCHWEERS.

Kraanvogels in Gelderland. — Misschien is het vermeldenswaard in uw blad, dat ik Zondagmorgen plm. 10 uur boven de Weversbergen (Hagenau) een troep van ongeveer 50 kraanvogels heb zien trekken. De vogels kwamen uit 't Z.W., cirkelden even boven de Weversbergen en trokken toen in N.O. richting af. Het was een schitterend gezicht, deze sierlijke vogels boven de majestueuse bosschen van Hagenau, een bezit van de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten.

De Steeg, 18 Maart 1920.

G. J. TERPSTRA.

Kraanvogels boven Utrecht. — Heden, Donderdagmiddag 22 Maart, hadden mijn buurvrouw en ik het geluk, te omstreeks half twee namiddags een troep kraanvogels van plm. 30 stuks op niet groote hoogte in noordoostelijke richting over het Biltsche meertje te Bilthoven te zien vliegen.

Bilthoven.

W. VAN HARENCARSPER.

Ook elders in het Westen van ons land zijn kraanvogels gezien, ik verwacht daarover nog nadere berichten. Willen de waarnemers in de IJselstreek en de Achterhoek van Gelderland ons ook even laten weten, of hun kraanvogeltrek dit voorjaar anders was dan gewoonlijk?

T.

Kraanvogels in Twente. — In het begin van Maart hebben een honderdtal kraanvogels op een stuk heide onder Hasselo bij Hengelo (O.) overnacht. Ze waren 's avonds in een weide neergestreken, door mijn zegsman opgejaagd, doch op de heide in de nabijheid weer spoedig gedaald, waar zij den volgenden morgen nog gezien werden.

Hengelo, 29 Maart 1928.

SCHWEERS.

Zwarte Specht. — Gisteren hoorden en zagen wij de zwarte specht in hetzelfde beukenbosch bij Gorsel, waar we hem ook het vorige jaar aangetroffen hadden. We hoorden daar ook de eerste wiewaal van dit jaar.

Deventer, 18 Mei 1928.

H. R. HOOGENRAAD.

Oordeel niet haastig. — In het logboek van de Arcturus vinden we onder 17 Februari 1925: Een hommél kwam aan boord, die had dus 400 Engelsche mijlen (bijna 700 K.M.) gevlogen. Beebe vergeet daar dat die hommél wel op het schip kan hebben overwinterd. En op 18 Februari zien ze Bermuda, dat toch op 17 Februari dan geen 400 mijlen van het schip af was. Dus toch hoogstwaarschijnlijk een heel gewone zaak, zelfs voor een hommél.

T.